

Avdelningen för energieffektivisering
Enheten för resurseffektiva produkter
Anders Hallberg
016-544 2000
marknadskontroll@energimyndigheten.se

Marknadskontrollplan

2021

Ekodesign och energimärkning av energirelaterade produkter

Innehåll

1.	Bakgrund.....	4
2.	Förutsättningar för 2021 års marknadskontroll	5
	Lagstiftningsaspekter	5
	Produktgrupper och produktkrav	6
	Uppvärmning och ventilation	6
	Belysning	6
	IT/Elektronik.....	6
	Internationellt.....	7
3.	Marknadskontroll 2021	7
	Marknadskontrollinsatser uppdelat per produktgrupp	7
	Nordsyn.....	9
	EPREL	9
	Belysning	9
	Uppvärmningsprodukter	9
	Information och kommunikation	9
	Energimärkning på internet	10
4.	Långsiktig planering inför 2022 – 2026	10
5.	Mål för marknadskontroll	11
6.	Samverkan genom nationella och internationella projekt.....	11
	Nationella projekt: Marknadskontrollrådet och samarbete med andra svenska marknadskontrollmyndigheter	11
	Internationella projekt.....	11
	Nordsyn.....	11
	Eepliant	12
	ADCO	12
	Testing Campaign	12
	LABEL2020.....	12
7.	Principer för urval för marknadskontroll	12
8.	Kontrollmetoder.....	13
	Dokumentkontroll.....	14
	Butikskontroller internet	15
	Reklam	15
	Reaktiva ärenden.....	15
	Informationsinsatser/Förebyggande marknadskontroll	15
9.	Rättslig grund.....	16
	Övergripande	16
	Ekodesign.....	16
	Energimärkning	16
10.	Uppföljning.....	17
	Bilaga 1.....	18
	Produktförordningar som medför nya eller skärpta produktkrav under 2019-2023	18
	Tabell 2. Produktförordningar som får nya krav under år 2019-2023.....	18

1. Bakgrund

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av EU:s ekodesigndirektiv¹ och energimärkningsförordning², samt däckmärkningsförordning³ i Sverige. Direktivet och förordningarna utgör ett ramregelverk där EU-förordningar för olika produktgrupper tas fram och införs succesivt.

Ekodesigndirektivet med tillhörande produktförordningar sätter minimikrav på energiprestanda hos produkter som omfattas av lagstiftningen och förbjuder försäljning av de mest energi- och resurskrävande produkterna på EU-marknaden. Energimärkningsförordningen och däckmärkningsförordningen synliggör produktens energianvändning och underlättar för konsumenter som vill göra energismarta val. Energimärkningen är obligatorisk för de produktgrupper som är reglerade och märkningen är också gemensam för EU-medlemsstaterna.

Med marknadskontroll menas i allmänhet den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av ansvarig myndighet för att se till att produkter överensstämmer med lagstiftningens krav. Marknadskontrollen syftar till att skydda konsumenter och andra användare från produkter med bristande prestanda och säkerhet. Marknadskontrollen syftar även till att säkerställa rättvis konkurrens mellan ekonomiska aktörer.

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av totalt 48 förordningar med ekodesign- och/eller energimärkningskrav för ett trettiotal produktgrupper. Energimyndigheten har hittills fått tillsynsansvar för alla produktgrupper som beslutats inom ekodesign och energimärkning samt även för energimärkning av däck. Allt eftersom nya produktgrupper och nya krav tillkommer ökar behovet av resurser och samverkan med andra myndigheter och medlemsstater för att uppfylla kraven på tillsynsansvar för alla produkter.

Tillsyn av direktivet och förordningarna är medlemsstaternas ansvar. Kommissionen följer upp arbetet genom att begära in underlag gällande medlemsstaternas marknadskontroll varav denna marknadskontrollplan är ett.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU.

³ Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar.

2. Förutsättningar för 2021 års marknadskontroll

Lagstiftningsaspekter

Med anledning av den nya *ramförordningen för marknadskontroll 2019/1020*⁴ har arbete genomförts, inom SOU 2020:49, för att se vilka kompletterande bestämmelser som behövs i Sverige. I avsnitt 1.13 förslag till lag om ändring i lagen (2008:112) tas punkter rörande ekodesign upp som kommer att påverka Energimyndighetens arbete. Lagförändringen kommer att gälla från 2021-07-21. Detta ger nya möjligheter till en effektivare marknadskontroll. Det blir lättare att ta ut sanktionsavgifter från näringsidkare som inte följer regelverken, samarbete myndigheter emellan betonas och även tydligare regler för användning av energimärkningsetiketten på rätt sätt.

*Ramförordningen för energimärkning*⁵ medförde att en produkt databas (EPREL) introducerades från och med den 1 januari 2019. I databasen ska alla tillverkare registrera de produkter som omfattas av energimärkning samt bli kunna skapa energimärkningsetiketter och teknisk dokumentation. Energimyndigheten fick tillgång till databasen i början av 2020. Som marknadskontrollmyndighet kommer Energimyndigheten att kunna göra ännu effektivare stickprovskontroller. Databasen kommer att underlätta, men inte ersätta, det nationella marknadskontrollarbetet. Även om den tekniska dokumentationen finns i EPREL så kan Energimyndigheten ibland behöva begära in ytterligare kompletteringar i samband med en marknadskontroll. För marknadskontroll gällande ekodesign kommer Energimyndigheten även fortsättningsvis att få begära in teknisk dokumentation direkt från tillverkarna.

Databasen kommer även att förse EU-kommissionen med aktuella marknadsdata så att kommissionen kan följa upp utvecklingen på marknaden och föreslå framtida revideringar av energimärkningen.

Ramförordningen innehåller även krav på omskalning av energiklasserna genom att skalan A+++ till G ska ändras och ersättas av skalan A till G. Först ut att få den nya energimärkningen är kylar och frysar, diskmaskiner, tvättmaskiner, kombinerade tvättmaskiner och torktumlare, ljuskällor, TV-apparater, bildskärmar och kylar och frysar med direktförsäljningsfunktion. Från den 1 november 2020 skulle leverantörerna skicka med två typer av etiketter, den nuvarande energimärkningen och den nya för produkter som sätts på marknaden. Den 1 mars 2021 är första dagen återförsäljare får visa den nya energimärkningen på produkter i butiker och i e-handel. För ljuskällor införs den nya märkningen 1 september 2021. Återförsäljare får 18 månader på sig att märka om ljuskällor som är satta på marknaden innan 1 september 2021. Leverantörer ska även ha fört in den tekniska dokumentationen enligt de nya reviderade produktförordningarna i databasen EPREL. Däckmärkningsetiketten dateras upp med vinteregenskaper hos

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter

⁵ (EU) 2017/1369 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU, antogs i juli 2017

däck och börjar gälla från 1 maj 2021. Energimyndigheten kommer jobba med informationsinsatser för omskalningen inom ramen för EU-projektet LABEL2020.

Produktgrupper och produktkrav

I bilaga 1 tabell 2 och 3 presenteras en översikt av de produktgrupper som får nya eller reviderade krav under 2019-2023 (datum som är kända i nuläget).

Under 2021 träder resurseffektivitetskrav i kraft för ett flertal produktgrupper. De resurseffektivitetskrav som införts ställer krav på reparerbarhet genom krav på tillgänglighet av specifika reservdelar och på design som förenklar reparation. Det ska även finnas reparations- och underhållsinformation tillgänglig för professionella reparatörer. Det ställs också krav på förenklad återanvändning och återvinning

Dessutom träder nya lagkrav i kraft för produktgrupper som svetsutrustningar och kyl/frysar med direkt säljfunktion som får energimärkning för första gången.

Under 2021 införs också en ny energimärkning. EU-länderna har beslutat att energimärkningen med skalan A+++ till G ska ändras och ersättas av skalan A till G. Den nya energimärkningen införs för ett flertal produkter år 2021. Den nya energimärkningen kommer allteftersom att införas för fler produkter.

Uppvärmning och ventilation

Ekodesign- och energimärkningskrav för ett stort antal produkttyper inom uppvärmning och ventilation har trätt i kraft från 2015, med flera skärpningar. Produktgruppen fastbränslepannor har exempelvis energimärkning sedan 2017, och ekodesignkrav fr o m 1 januari 2020. Från den 1 januari 2018 gäller ekodesignkrav på rumsvärmare (el-, gas- eller oljedrivna), samt även på energimärkning (dock inte för eldrivna rumsvärmare). Fr o m 2022 träder ekodesignkrav på fastbränsle drivna rumsvärmare i kraft.

Marknadskontroll av uppvärmningsprodukter är fortsättningsvis viktig på grund av att lagkraven förväntas ge stora besparingar i energi samt att det är strategiskt viktiga produkter i Sverige och Norden.

Belysning

Nya aktörer och tekniker tillkommer ständigt på belysningsmarknaden. Tidigare kontroller i Energimyndighetens Testlab och andra laboratorier visar att många belysningsprodukter uppvisar brister. Därmed kommer marknadskontroll av belysning ha fortsatt hög prioritet under 2021.

IT/Elektronik

Inom elektronikområdet finns sedan 2015 krav på nätverksstandby, som skärptes 2017 och sedan igen 2019. Resultaten från den marknadskontroll som genomfördes inom ramen för Eepliant 2 visade på stora brister på hos nätverksuppkopplade produkter relaterat till standby-krav. Detta kommer fortsättningsvis vara ett utvecklingsområde under åren 2021-2022, då fler produkter blir uppkopplade

och uppdateringar av produkten kan ändra dess energianvändning. Vidare sker en snabb teknisk utveckling inom elektronik-området vilket gör att marknadskontroll är viktig inom denna produktgrupp.

Internationellt

Under 2021 deltar Energimyndigheten i flera EU-finansierade projekt. Marknadskontrollaktiviteter genomförs genom Eepliant3. Projektet LABEL2020, finansierat genom Horizon 2020, ska stödja implementering av den omskalade energimärkningen. Detta kan även ses som proaktiv marknadskontroll.

Eventuellt tillförs även extra medel från EU-kommissionen via en så kallad "Testing Campaign". Det skulle möjliggöra marknadskontroll av ännu flera produktgrupper. Energimyndigheten ska även fortsätta delta i det nordiska samarbetsprojektet Nordsyn tillsammans med övriga marknadskontrollmyndigheter i Norden.

3. Marknadskontroll 2021

Marknadskontrollinsatser uppdelat per produktgrupp

I Tabell 1 sammanfattas de planerade marknadskontrollinsatserna under år 2021 för olika produktgrupper.

Tabell 1 Planerade marknadskontrollinsatser under år 2021

FM=Förebyggande marknads kontroll, FE=Förenklad dokument kontroll, DK=Dokument kontroll och P=Provning av produkt									
	Produktgrupp	Förordning/ar	Startår	2021					
				mk-aktivitet	FM	Butik + webb	FE + EPREL	DK + EPREL	P
1	Akkumulatortankar	812 & 814/2013	2020			X(E3)		X(E3)	X(E3)
2		245/2009, 244/2009,							
3	Belysning, gatu, hem-, kontor	1194/2012 & 874/2012	2020	X			X(N)		X(N)
4	Cirkulationspumpar	641/2009							
5	Dammsugare	666/2013							
6	Datorer och servrar	617/2013							
7	Digitalboxar, avancerade (CSTB)	Frivillig överenskommelse, VA							
8	Diskmaskiner	2019/2017 & 2019/2022							
9	Däck	1222/2009	2021	X					
10	Elmotorer	640/2009 - 2019/1781							
11	El-rumsvärmare	2015/1185 & 1188	2020			X(E3)		X(E3)+ X(N)	X(E3)+ X(N)
12	Externa nätaggregat (EPS)	2019/1782							
13	Fastbränslepannor	2015/1187 & 1189							
14	Fläktar	327/2011							
15	Kyl och frys med dir. säljfunktion	2019/2024							
16	Kyla, professionell kyla	2015/1094 & 1095							
17	Kylar och frysar, hushåll	2019/2016 & 2019/2019							
18	Köksfläktar	65 & 66/2014							
19	Luftvärmare/kylprodukter	2016/2281					X(TC)		X(TC)
20	Luftkondi. och luftluftvärmepumpar	626/2011 & 206/2012	2019			X(E3)		X(E3)	X(E3)
21	Pannor (el, gas, olja)	811 & 813/2013							
22	Rumsvärmare	2015/1186 & 1188	2021			X(E3)		X(E3)	X(E3)
23	Spisar, hållar, ugnar	65 & 66/2014							
24	Standby/Nätverkstandby	1275/2008 / 801/2013							
25	Stora servrar och datalagringsprod	2019/424							
26	Svetsutrustningar	2019/1784							
27	Torktumlare	392 & 932/2012							
28	Transformatorer	548/2014							
29	TV och bildskärmar	2019/2013 & 2019/2021					X		X
30	Tvättmaskiner	2019/2014 & 2019/2023							
31	Vattenpumpar	547/2012							
32	Varmvattenberedare	812 & 814/2013	2020			X(E3)		X(E3)	X(E3)
33	Varvtalsreglerare	2019/1781							
34	Ventilation i hushåll	1253 & 1254/2014	2019			X(E3)		X(E3)	X(E3)
35	Värmepumpar	811 & 813/2013					X(TC)		X(TC)
36	Webbutiker, energimärkning	518/2014 & 1222/2009							
37	Reklam								
	version 2021-02-08								
	d nr 2020-24784								
		Förklaringar:							
		X(E3)=inom Eepliant3							
		X(N)=inom Nordsyn							
		X(TC)=inom EU:s Testing Campain om den blir av							
		EPREL=EU:s databas för energimärkta produkter							

Under 2021 fokuserar Energimyndigheten på kontroller av uppvärmningsprodukter (som också är strategiska produkter inom EU-samarbetsprojekt Eepliant3), elektronik och belysning. Provningar som genomförs sker framför allt inom ramen för Eepliant3 och Nordsyn. Vissa provningar genomförs av Energimyndighetens interna Testlab. Om resurser finns kan ytterligare aktiviteter komma att genomföras under året.

Projektet Eepliant2 avslutades första kvartalet 2020. Marknadskontrollen av några av de produkter som visade avvikelser och behöver vidare handläggning fortsätter. Eepliant3 påbörjades under 2019 och fortsätter till och med 2023. Om

extra medel tillförs från EU-kommissionen via en så kallad ”Testing Campaign” kommer Energimyndigheten genomföra provningar av ytterligare produkter.

Nordsyn

Med finansiering från det Nordiska ministerrådet fortsätter under 2021 programmet Nordsyn tillsammans med policy- och marknadskontrollmyndigheter i de övriga nordiska länderna. Där ingår bland annat marknadskontroll av rumsvärmare, LED-lampor och studier kring vattenkranar, samt beräkningar av effekter av marknadskontroll.

EPREL

EPREL, den europeiska produkt databasen för energimärkta produkter, kommer användas och granskas inom ramen för de marknadskontrollaktiviteter som sker inom Eepliant 3.

Belysning

Testlab kommer att under 2021 slutföra ett Nordsyn-projekt genom marknadsöversiktsprovningar. Syftet är att kunna spänna över en större del av marknaden genom att bara plocka ut tre ljuskällor av olika typer och modeller. Genom en första provning kommer de ljuskällor som redan fallerar under denna provning att underkastas en andra provning enligt gällande förordningar. Genom detta tillvägagångssätt kan fokus läggas på att hitta och få bort felaktiga ljuskällor från marknaden.

Uppvärmningsprodukter

Energimyndigheten kommer att arbeta vidare med marknadskontroll av ventilationsenheter, luftkonditionering, varmvattenberedare och ackumulator-tankar samt rumsvärmare. Rumsvärmare har haft energimärkningskrav och ekodesignkrav sedan 2018. De kommer att vara med i marknadskontroll under 2021 via EU-samarbetet Eepliant3. Detta innebär fortsatt fokus på produkter som är strategiska ur ett nordiskt perspektiv.

Information och kommunikation

Under 2021 kommer en stor del av informationsinsatserna att riktas mot aktörer som tillverkar och säljer produkter som nyligen har fått eller kommer att få nya lagkrav. Informationen kommer också att fokusera på den nya produkt databasen för energimärkta produkter, EPREL, och den omskalade energimärkningen (bl a genom LABEL 2020). Ytterligare informationsinsatser kommer att avse produkter som ingår i löpande projekt på EU-nivå.

En synlig marknadskontroll kan ha en reglerande effekt i sig. Det kan också leda till bättre dialog med berörda aktörer om krav som de behöver efterleva. Under 2021 vidareutvecklar Energimyndigheten sin kommunikation t ex genom fler webbsända informationsträffar för att nå fler aktörer. Under 2021 fortsätter Energimyndigheten att kommunicera resultaten av marknadskontrollaktiviteterna genom nyhetsbrevet för ekodesign.

Både EPREL och omskalning innebär arbete för Energimyndigheten med information, inklusive hantering av frågor. Men Energimyndigheten ser detta också som förbyggande marknadskontroll. Genom att möjliggöra för näringsidkare att göra rätt från början kan Energimyndigheten spara resurser i ett senare skede genom förhoppningsvis minskat antal tillsynsärenden mot dem.

Större uppvärmningsprodukter och paket av produkter säljs inte alltid från hyllan i butik utan genom offerter. Energimärkningen innehåller inte all information som är relevant för kunden och det finns därför krav på att det vid försäljning ska finnas kompletterande information. Installatörer som säljer produkter omfattas av kraven på återförsäljare och ska därmed lämna viss information till kunden samt i vissa fall ta fram energimärkningsetiketter för kombinationer av produkter. Detta är en utmaning eftersom de utgör ett stort antal aktörer som ej är insatta i hur lagkraven ser ut. Hur informationsinsatser och marknadskontrollaktiviteter för kraven på installatörerna ska utformas kommer delvis att utredas under en studie inom Nordsyn.

1 september 2021 kommer de nya ekodesignkraven för belysning att börja gälla (EU 2019/2020). Då träder även en ny energimärkningsförordning för ljuskällor (EU 2019/2015) i kraft. Dessa ersätter tidigare regelverk som är beroende bland annat på typ av belysningsteknik. Förhoppningsvis ska regelverket uppfattas som enklare. Energimyndigheten märker detta genom en stor mängd frågor från importörer, återförsäljare och konsumenter. Information om belysningskrav kommer därför fortsätta vara ett prioriterat område under 2021-2022.

Energimärkning på internet

Energimyndigheten har sedan lagkrav trädde i kraft 2015 arbetat med marknadskontroll av energimärkning på internet. Marknadskontrollinsatserna under 2020 visade fortsatt att det ännu finns stora brister, så Energimyndigheten kommer fortsätta att arbeta med informationsinsatser för webbutiker under 2021. Likartade situationer finns hos de EU-länder som är med i Eepliant3. Ett identifierat problem är att återförsäljaren oftast visar felaktiga produktblad. Dessa ska tillhandahållas av tillverkaren och deras representanter. Individuella kommunikationsinsatser kommer att riktas mot aktuella representanter, för att informera sina återförsäljare. Kontroller av internetbutiker och energimärkning på internet ingår bl a i den marknadskontroll som sker inom de olika arbetspaketen inom projektet Eepliant 3.

4. Långsiktig planering inför 2022 – 2026

Energimyndigheten tar kontinuerligt fram en långsiktig plan för marknadskontroller. En viktig förutsättning för den långsiktiga planen är datum för när produktgrupperna får nya eller skärpta krav. I bilaga 1 tabell 2 och 3 presenteras en översikt av de produktgrupper som får nya eller reviderade krav under 2019-2023 (datum som är kända i nuläget). De prioriterade marknadskontrollinsatserna för de närmaste åren beskrivs nedan.

Ytterligare insatser kan bli aktuella, beroende på ytterligare förordningar som beslutas och indikationer från marknaden. Myndighetens anslag samt interna prioriteringar kan också göra att någon eller några av de beskrivna marknads-kontrollinsatserna kan komma att utgå eller skjutas framåt i tiden.

Under de kommande åren kommer Energimyndigheten att arbeta med att informera om omskalningen av energimärkning successivt när den sker för olika produktgrupper.

5. Mål för marknads kontroll

Det övergripande målet med marknads kontrollen är att produkter som gjorts tillgängliga på marknaden ska uppfylla gällande krav.

Målet med Energimyndighetens tillsyn är att säkerställa en trovärdig, effektiv och rättssäker tillsyn med hög servicegrad.

Syftet med marknads kontroll av ekodesign- och energimärkningskrav är att säkerställa att alla reglerade produkter på marknaden uppfyller förordningarnas krav gällande energieffektivitet, teknisk dokumentation, märkning och konsumentinformation.

6. Samverkan genom nationella och internationella projekt

Nationella projekt: Marknadskontrollrådet och samarbete med andra svenska marknads kontrollmyndigheter

Marknadskontrollrådet är ett nationellt samordningsorgan för frågor om marknads kontroll. Swedac ansvarar för ordförandeskap och sekretariat för Marknadskontrollrådet. Rådet fungerar framför allt som ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter. Marknadskontrollrådet består av 19 marknads kontrollmyndigheter. Mer information om Marknadskontrollrådet finns på www.marknads kontroll.se/.

Rådet har möten cirka fem gånger per år. Energimyndigheten ser deltagandet som mycket värdefullt i och med kontakterna och samarbete med andra myndigheter och den övergripande rapporteringen om vad som händer inom marknads-kontrollen horisontellt i Sverige och EU.

Internationella projekt

Nordsyn

Nordsyn är ett program för policy- och marknads kontrollmyndigheter i de nordiska länderna, finansierat av det Nordiska ministerrådet. Syftet med programmet är att stödja de nordiska konsumenterna och tillverkarna samt myndigheterna i uppföljning av ekodesign- och energimärkningskrav. Energimyndigheten ansvarar för projektledning och agerar sedan många år på gruppens begäran förvaltningsorgan och sekretariat för Nordsyn.

Eepliant

Under Eepliant 1, Eepliant 2 och Eepliant 3 utvecklar Energimyndigheten tillsammans med andra myndigheter inom EU bästa praxis inom marknads-kontroll av ekodesign och energimärkning.

Eepliant 3

Under 2019 beslutades och startade arbetet inom Eepliant 3. Energimyndigheten deltar bl a i två delprojekt som avser IT-verktyg och samarbete med tullen samt i marknadskontrollaktiviteter avseende luftkonditioneringsapparater, varmvattenberedare och ackumulatortankar, ventilationsenheter och rumsvärmare.

ADCO

Myndigheterna i olika EU-medlemsstater som ansvarar för marknadskontroll av ekodesign och energimärkning, samt energimärkning av däck, och representanter från EU-kommissionen samarbetar också inom s.k. administrative cooperation (ADCO)-grupper. Mötena sker två gånger per år och syftar till att verka för en europeisk samsyn kring tolkning och tillämpning av EU-regler gällande energi-relaterade produkter. Bland annat diskuteras s.k. ”grey areas”, dvs. områden där lagstiftningen är otydlig. EU-kommissionens och ADCO-gruppernas tolkningar av lagstiftningen finns publicerade och tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Testing Campaign

EU-kommissionen har tagit initiativ till att stödja medlemsstater i marknads-kontroll genom att handla upp provningslaboratorier samt eventuellt finansiera provningar av utvalda produktgrupper. Syftet är att uppnå en högre efterlevnad av lagkrav inom energimärkning och ekodesign och därmed realisera den besparingspotential som förväntas. Energimyndigheten har anmält intresse av att delta i kampanjen som förhoppningsvis startar under 2021.

LABEL2020

Den nya ramförordningen för energimärkningen innebär en reviderad energimärkning med ny skala och nya piktogram. För att både marknadsföra och förklara den nya energimärkningen har Energimyndigheten gått med i EU-projektet Label 2020 inom Horizon 2020. Projektet är en omfattande internationell informationskampanj. Utöver informationskampanj är ett syfte med projektet att genom marknadskontroll bidra till att minska felaktig användning av energimärkningen under övergångsperioden till den nya energimärkningen.

7. Principer för urval för marknadskontroll

Grunden för planeringen av Energimyndighetens marknadskontroll är att produktgrupper prioriteras där produktgruppen har:

- Stor potential för energieffektivisering
- Nya eller nyligen förändrade krav för produktgruppen

- Stor relevans för svenskt näringsliv
- Stor relevans för svenska konsumenter, t ex på grund av andra förutsättningar som nordiskt klimat, användarmönster eller andra svenska förutsättningar vilka skiljer sig från andra delar av den europeiska unionen.
- Stor relevans för internationella samarbeten
- Produkter med många avvikelser enligt tidigare kontroller

Urvalet av specifika modeller av en viss produktgrupp beror på syftet med kontrollen och den aktuella situationen. Tre huvudprinciper kan urskiljas: riktat urval (proaktiv marknads kontroll), slumpvis urval (proaktiv marknads kontroll) eller urval till följd av inkomna rapporter eller klagomål (reaktiv marknads kontroll). I enlighet med den nya marknads kontrollförordningen 2019/1020 kommer urval för marknads kontroll vara riskbaserat, för att använda resurser på ett effektivt sätt.

Riktat urval (ofta riskbaserat), t.ex. baserat på:

- Ny produkt/nytt märke på marknaden
- Produkt/märke som vid tidigare kontroll uppvisat brister
- Produkt/märke för vilken Energimyndigheten tidigare har fått utomstående klagomål och rapporter (från t ex konsument, bransch, ADCO, nordiska grannländer)
- Produkt/märke med hög marknadsandel (bästsäljare)
- Produkt/märke med låg marknadsandel
- Produkt/märke med hög energianvändning (sämre energimärkning)
- Produkt/märke med låg energianvändning (bra energimärkning)
- Produkt från lågprissegment
- Produkt som säljs genom viss försäljningskanal
- Annat

Reaktiv marknads kontroll:

- Direkt urval till följd av utomstående klagomål eller rapport

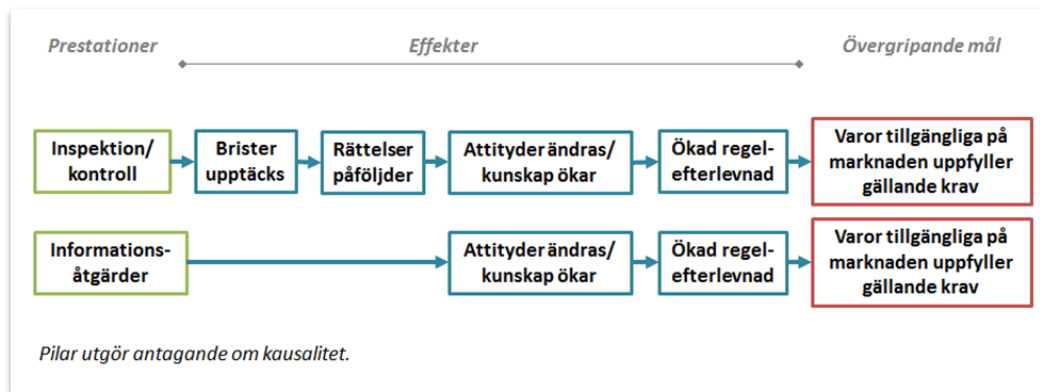
8. Kontrollmetoder

Energimyndighetens marknads kontroll är till största delen proaktiv och styrs av den årliga marknads kontrollplanen. Viss reaktiv marknads kontroll sker också, baserat på anmälningar från externa aktörer samt brister som Energimyndigheten själva identifierar inom ramen för marknads kontrollarbetet. Genom marknads kontrollplanen samordnas marknads kontrollen när det gäller energimärkning och ekodesign. Genom denna samordning uppnås fördelar då

produkterna kan kontrolleras samtidigt för de olika tillsynsområdena. Detsamma gäller för samordning av marknadskontroll av energimärkning online, i butik och reklam samt dokumentkontroll.

Energimyndigheten utför marknadskontroll genom provning av produkterna på eget eller externt laboratorium, kontroll av energimärkning i butik, i internetbutik, i reklam samt genom dokumentkontroll.

Målet med marknadskontrollen är att varor som har gjorts tillgängliga på den svenska marknaden ska uppfylla gällande krav. Kontroll, inspektioner och rättsliga åtgärder gentemot tillverkare är en väg att uppnå detta mål. Ett annat sätt är att arbeta förebyggande med syfte att fler produkter på marknaden ska uppfylla gällande produktlagstiftning. Där ingår de informationsinsatser Energimyndigheten gör, om gällande eller kommande krav riktade till tillverkare, importörer och återförsäljare.

Bild: Två sätt att uppnå det övergripande målet: Att varor tillgängliga på marknaden uppfyller gällande krav. Källa: Marknadskontrollrådet. Se även avsnitt 5.

Dokumentkontroll

Dokumentkontroll är ett viktigt verktyg för tillsyn av produkter.

Dokumentkontroll kan användas för att åstadkomma ett riktat urval av produkter som ska provas i laboratorium. Den kan också fungera som en egen, fristående marknadskontrollaktivitet och används då t.ex. när nya krav har trätt i kraft för att nå ut till ett större antal tillverkare eller då tillsynen har lägre prioritet tack vare en väl fungerande marknad. Dokumentkontrollerna kan vara av olika omfattning. En förenklad dokumentkontroll omfattar vanligtvis kontroll av EU-försäkran (för ekodesign) och energimärkningen. En mer omfattande dokumentkontroll innebär att teknisk dokumentation hämtas i EPREL och/eller begärs in från tillverkaren. Den tekniska dokumentationen kontrolleras för att säkerställa att tillverkaren kan uppvisa stöd för de värden som presenteras för en produkt i produktinformationsblad (ekodesign) samt på energimärkningen.

Aktiviteter och insatser inom området tillsyn ökar beroende på att antalet produktgrupper som omfattas av ekodesign- och energimärkningskrav blir fler

och fler. De produkter som omfattas blir också mer komplexa vilket innebär väsentligt utökat behov av analyser och tekniskt kunnande.

Butikskontroller internet

Att genomföra marknadskontroll av butiker på internet är ett sätt att genomföra en rikstäckande marknadskontroll. Kraven som granskas vid internetförsäljning är att energimärkningsetikett och produktblad ska finnas i närheten av prisangivelsen för produkten. Etiketten kan visas i form av en kapslad skärmbild i form av en pil som anger produktens energiklass. Produktbladet kan visas med en länk.

Reklam

Även fysisk reklam kan granskas. Det kan röra sig om direktreklam eller annonser införd i olika typer av press eller i andra media. Kraven är för det mesta lägre här, det räcker i allmänhet med att energiklassen och den skala av energieffektivitetsklasser som finns tillgänglig på etiketten för produkten anges.

Reaktiva ärenden

Reaktiva ärenden avser klagomål och rapporter från utomstående parter om att en produkt eller en butik misstänks ha brister avseende ekodesign- eller energimärkningskrav. Energimyndigheten tar emot dessa anmälningar och utreder i mån av tid löpande huruvida ärendena kräver marknadskontrollåtgärder.

Energimyndigheten har tagit fram ett speciellt formulär där aktörer och privatpersoner anonymt kan anmäla misstanke om avvikelser från lagkraven. Formuläret finns på <http://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/jag-vill-energieffektivisera-hemma/anmal-en-bristfallig-produkt/>

Myndigheten är skyldig att ta emot anmälningar av detta slag och informationen kan vara värdefull för att rikta direkta eller framtida insatser. Däremot finns ingen skyldighet för myndigheten att agera på anmälningar.

Energimyndigheten ser en fortsatt ökande trend med fler reaktiva ärenden då fler produkter omfattas av lagkrav.

Informationsinsatser/Förebyggande marknadskontroll

Energimyndigheten arbetar mycket med information om gällande regelverk till berörda tillverkare, importörer och återförsäljare, i syfte att möjliggöra att fler produkter på marknaden ska uppfylla gällande produktlagstiftning.

De förebyggande informationsinsatserna består vanligtvis i att arrangera informationsmöten för branscher, delta på branschmöten i andras regi, att svara på frågor samt publicera faktablad, nyhetsbrev, tidningsartiklar, pressmeddelanden och information på Energimyndighetens webbplats.

Många produkter har haft krav på energimärkning under ett antal år, men brister i kunskapen om gällande krav identifieras även hos dessa tillverkare. De senaste

åren har det tillkommit nya målgrupper för information om lagkraven då nya typer av produkter som uppvärmningsprodukter och industriella produkter har reglerats.

Det är viktigt att nå ut med information till marknadsaktörer i god tid innan lagstiftningen träder i kraft så att aktörerna får tid på sig att anpassa sig till nya krav.

9. Rättslig grund

Nedan beskrivs gällande lagkrav som ligger till grund för Energimyndighetens marknadskontroll.

Övergripande

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011. Ska träda i kraft i Sverige 2021-07-21.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter.
- Förordning (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Ekodesign

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter.
- Lag (2008:112) om ekodesign. Kommer att ändras på ett antal punkter. Den viktigaste är att sanktionsavgifter kommer kunna tas ut för brister inom ekodesign.
- Förordning (2016:187) om ekodesign.
- Kommissionens förordningar om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG (för komplett, uppdaterad lista av produktförordningar, se www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/produkter-med-krav/produktgrupper/)

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för ekodesign enligt förordning (2016:187) om ekodesign.

Energimärkning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU.

- Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar.
- Lag (2018:550) med kompletterande bestämmelser till EU:s energimärkningsförordning.
- Lag (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning.
- Kommissionens produktspecifika förordningar (delegerade akter) om energimärkning (för komplett, uppdaterad lista, se www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/produkter-med-krav/produktgrupper/)

Energimyndigheten är marknadskontrollmyndighet för energimärkning och däckmärkning enligt förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet.

10. Uppföljning

Uppföljning av marknadskontroll görs årligen i form av en årsrapport. Uppföljningen av 2019 års marknadskontroll redovisas i ER 2020:20. Resultaten för 2020 års marknadskontroll har inte publicerats ännu. Resultaten rapporteras till Swedac som samordnar arbetet i Marknadskontrollrådet.

Bilaga 1.

Produktförfordningar som medför nya eller skärpta produktkrav under 2019-2023

Tabell 2. Produktförfordningar som får nya krav under år 2019-2023

				2021			
Förordning / Direktiv	Publicerad	Revidering	Krav 1	Krav 2	Krav 3	Krav 4	Kommentar förordning
Ecodesign implementing regulations							
2019/2020 light sources and separate control gears	2019-12-05		2019-12-25*	2021-09-01			*bara art. 7 Kringgående
622/2012 Circulators			2022-01-01				Tillägg till 641/2009
2019/424 Servers and data storage products	2019-03-18	2022-03-01	2020-03-01	2021-03-01	2023-03-01		Tillägg till 617/2013
2019/2022 dishwashers	2019-12-05		2019-12-25*	2021-03-01			*bara art. 6 Kringgående
2019/1781 Electrical motors	2019-10-25	2023-11-14	2019-11-14*	2021-07-01	2022-07-01	2023-07-01	* Första paragrafen av art. 7 (Kringgående) och art. 11
2019/1782 External Power Supplies	2019-10-25	2022-11-14	2020-04-01				Ersätter 278/2009
2015/1189 Solid fuel boilers	2015-04-28	2022-01-01	2020-01-01				

2019/2019 fridges	2019-12-05	entry + 6 years	2019-12-25*	2021-03-01	2024-03-01		Ersätter 643/2009 *bara art. 6 Kringgående
2015/1185 Solid fuel local space heaters	2015-04-24	2024-01-01	2022-01-01				
2019/2024 refrigerators with a direct sales function	2019-12-05	entry + 4y	2021-03-01	2023-09-01			
2019/2021 electronic displays	2019-12-05	entry + 3 years	2019-12-25*	2021-03-01	2023-03-01		*art. 6 Kringgående, första paragrafen
2019/2023 washing machines and washer-driers	2019-12-05		2019-12-25*	2021-03-01			*art. 6 Kringgående, första paragrafen, och art. 11
2019/1783 Transformers	2019-10-25	2023-07-01	2019-11-14	2021-07-01			Tillägg till 548/2014
2019/1784 Welding	2019-10-25	2024-11-14	2021-01-01	2023-01-01			Ny förordning
Energy labelling supplementing regulations							
2019/2015 light sources	2019-12-05		2021-05-01*	2021-09-01			*bara art. 3.1 b
2019/2017 dishwashers	2019-12-05		2019-12-25*	2020-11-01**	2021-03-01		*bara art. 10 **bara art.3.1 (a), (b) och (c)
2019/2016 fridges	2019-12-05	entry + 6 years	2019-12-25*	2020-11-01**	2021-03-01		Ersätter 1060/2010 *bara art. 10 **bara art.3.1 (a), (b) och (c)
2019/2018 refrigerated appliances with a direct sales function	2019-12-05	entry + 4 y	2021-03-01				
2019/2013 displays	2019-12-05	entry + 3 years	2020-11-01*	2021-03-01			*art.3.1(a)

2019/2014 washing machines	2019-12-05	entry + 6 years	2019-12-25*	2020-11-01**	2021-03-01	2024-03-01	* art.10 **art. 3 punkter 1a och 1b
----------------------------	------------	-----------------	-------------	--------------	------------	------------	--

Tabell 3. Produktförfordningar som får skärpta krav under 2019-2023

Förordning / Direktiv	Publicerad	Revidering	Krav 1	Krav 2	Krav 3	Krav 4	Krav 5	Krav 6	Kommentar förordning
Ecodesign implementing regulations									
1275/2008 Electric power consumption standby and off mode (+amending regulation 642/2009 and 801/2013)	2008-12-17	2015-01-01	2010-01-07	2013-01-07	2015-01-01	2017-01-01	2019-01-01		Revidering ej på gång
66/2014 Domestic cooking appliances	2014-01-14	2021-02-01	2015-02-20	2015-08-20	2016-02-20	2017-02-20	2017-08-20	2019-02-20	
2016/2281 Air heating products, cooling products and high temperature process chillers and fan coil units	2016-12-20	2022-01-01	2018-01-01	2018-09-26	2021-01-01				
2015/1095 Professional refrigerated storage cabinets, blast cabinets, condensing units and process chillers	2015-05-05	2020-05-05	2016-07-01	2018-01-01	2018-07-01	2019-07-01			

801/2013 Networked standby	2013-08-22	2016-01-07	2015-01-01	2017-01-01	2019-01-01				
548/2014 Power transformers	2014-05-21	2017-06-01	2015-07-01	2021-07-01					Kompletteras med 21783 fr o m 2019-11
Energy labelling supplementing regulations									
2015/1187 Solid fuel boilers and packages of a solid fuel boiler, supplementary heaters, temperature controls and solar devices	2015-04-27	2022-01-01	2017-04-01						
65/2014 Domestic cooking appliances	2014-01-31	2021-01-01	2015-01-01	2015-04-01	2016-01-01	2018-01-01	2020-01-01		
2015/1186 Local space heaters (solid fuel and oil and gas)	2015-04-28	2024-01-01	2018-01-01	2022-01-01	2022-04-01				
811/2013 Space heaters, combination heaters, packages of space heater, temperature control and solar device and packages of combination heater, temperature control and solar device	2013-02-18	2018-03-01	2015-09-26	2019-09-26					